

RADIKALNOST - IZAZOV PROSJEČNOSTI

Neki su ljudi kadri sve učiniti kako bi postigli uspjeh u životu. Sportaši ustrajno vježbaju da se usavrše u određenoj sportskoj disciplini; glazbenici će vježbati svakodnevno satima kako bi što bolje svirali određeni instrument... Mnoštvo je takvih primjera u kojima ljudi sve poduzimaju, podnose golem napor, odriču se svakojakih stvari ne bi li postigli određeni cilj u svome životu. Mnogi se, s druge strane, zadovoljavaju nekakvom osrednjošću, čak egzistencijalnim minimumom. Mnogi će studenti odustati od ustrajnog studiranja zaustavljajući se na solidnom ili prolaznom uspjehu. Možda je aktualniji primjer osoba s viškom kilograma koje su svjesne svog problema, žele ga riješiti, ali ne ide. Držim da je temeljni razlog njihova neuspjeha u inertnosti, tromosti volje. Naime, uspješna dijeta zahtijeva discipliniranost u provođenju, zahtijeva mnogo truda i muke u vježbanju, što te osobe lako obeshrabri, razočara. Najednom od početnog zanosa dolazi do mlitavosti i bezvoljnosti. Priželjkivani rezultat nije tada moguće ostvariti te stanje ostaje kakvo je i bilo.

Prosječnost

Prosječnost karakterizira ponašanje mnogih ljudi. Naime, oni se dive onima koji uspijevaju, ali sami u svom životu ništa ne poduzimaju ili ako poduzmu, brzo se predomisle i odustanu od toga. Većina ljudi ravna se po ponašanju njima sličnih. Žive kako žive drugi ljudi oko njih. Živeći tako, uopće ne žive jer život drugih određuje njihov život. Filozof M. Heidegger pisao je o tzv. *se*. Radi se o bezličnom glagolskom obliku po kojem svi nešto čine, a opet konkretno nitko to ne čini. Čovjek se tu povodi za ponašanjem većine - usklađuje svoj život po mjerilima drugih. Danas *se* govori o toj i toj temi, nosi *se* takva i takva odjeća. Subjekt su svi i nitko, to je upravo stanje prosječnosti - u prosjeku *se* djeluje, misli *se*, govori *se*.

Prosječnost je česta i u religioznom životu. Mnogi žive svoju vjeru kako to drugi čine ili, još gore, jer to drugi čine. S druge je strane prisutna opasnost od zadovoljstva samim sobom u religioznoj dimenziji. Takav je bio stav farizeja Isusova vremena. Oni obavljaju sve što je propisano i ostaju na tome. Takav im je religiozni život dovoljan. Zadovoljni su svojom religioznošću, svojom *pravednošću*, smatraju kako su ostvarili sve preduvjete da Bog djeluje

u njihovu korist i ne dopuštaju drugima da rade drukčije od njih. Sami sebe stavljaju kao normu.

Valja uočiti još jedan problem. Ljudi su na religioznom području skloni minimaliziranju, reduciranju - ne primaju Božju riječ radikalnu kakva ona uistinu jest, nego je prilagode svom životu. Dolazi, dakle, do izvrnute situacije. Umjesto da Božja riječ mijenja njih, oni mijenjaju nju.

Radikalnost

Nasuprot svim tim stavovima prosječnosti i minimalizma Isus stavlja radikalni zahtjev: *Budite savršeni kao stoje savršen Otac vaš nebeski* (Mt 5, 48). Ovaj *kao* ne smijemo shvatiti doslovno. Gospodin je svjestan, a i mi uviđamo da čovjek ne može biti savršen kao Bog. Bog uvijek nadilazi, on je apsolutno svet. Uvjeren sam da Isus ovdje izriče svoje povjerenje u čovjeka. Čovjek nije potpuno nemoćan pred Bogom. Bog ga je stvorio na svoju sliku. Dakle, čovjek ima u sebi potencijale, mogućnosti koji može i treba ostvarivati. Stoga je ovaj *kao* uputa, poticaj, ohrabrenje čovjeku. Čovjek je pozvan na usavršavanje, a ne na biti savršen; upućen je na neprestani rast, razvoj, hod prema ostvarenju svojih potencijala. Čovjek stoga nema pravo biti zadovoljan samim sobom u smislu konačnog uspjeha, u smislu nepotrebnosti daljnjeg truda. On uvijek može biti bolji, uvijek može napredovati, rasti. Kao franjevac navodim primjer sv. Franje koji pred kraj svoga života potiče sebe i braću da počnu napokon činiti dobro. On ne želi reći da nisu dotad ništa dobra učinili, već da mogu još, da ne stanu, da se ne uljuljaju u prosječnost.

Primjer i dokaz mogućnosti ispunjenja ovog Kristova poziva svakako su sveci. Kao takvi, oni su nam poticaj na rad na sebi, na rast u odnosu prema Bogu. Mnogima ipak oni tek ostaju posebni ljudi, vrlo jaki, ustrajni i hrabri koji su život ostvarili na način ostalim ljudima nedostižan. Takvo shvaćanje nije ispravno jer su i sveci bili ljudi poput nas, ali otvoreni Božjem pozivu i milosti.

Unatoč Isusovu pozivu koji je upućen svim njegovim učenicima, dakle, svim vjernicima, većina je onih koji ne odgovaraju na nj, koji njegovu radikalnost nisu spremni provesti u svoj život. No, Isusova riječ ostaje nepromijenjena. Njegov poziv ostaje kakav i jest - radikalna. Ta se radikalnost očituje posebno na dvije razine:

- Isusov zahtjev treba ispuniti odmah - dakle, *hitnost*;
- taj zahtjev treba ispuniti do kraja - *potpunost*.

Radikalnost - hitnost

Za ilustraciju prve razine zahtjeva poslužit ću se tekstom iz Matejeva evanđelja o providnosti (Mt 6, 31 - 34). Isus u tom odlomku govori o pouzdanju u Božju providnost. To nije poziv na lakomislenost, nego na pouzdanje koje se izražava molitvom upućenom Ocu koji nas oslobađa zabrinutosti.

Nas posebno zanimaju riječi: *Ne budite zabrinuti za sutra*. Ljudi su često preokupirani onim što će sutra biti. Mnogi žive samo od sutra, od svojih iščekivanja bolje budućnosti dok sadašnjost prolazi pokraj njih. Takvo sutra nikad neće doći. Isus poziva na život sada. Mnogi, naime, u religioznom životu sve ostavljaju za sutra: sutra će se pomiriti sa susjedom, sutra će prestati psovati... Mnogima tako prođe život, a da ništa nisu učinili na religioznom planu - duhovni im je život prošao u iščekivanju sutrašnjeg dana, koji pak nije došao.

Nasuprot tome Isus zove na život sada, u ovom trenutku, danas. Danas trebam biti bolji, danas trebam činiti dobro, danas se trebam pomiriti... Svaki zahtjev koji Isus upućuje jest imperativ koji traži odmah ispunjenje, hitno, sad: *Pusti neka mrtvi pokapaju svoje mrtve, a ti idi i navješćuj kraljevstvo Božje* (Lk 9, 60); *Ako dakle prinosiš dar na žrtvenik, pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje na žrtveniku, idi i najprije se izmiri s bratom...* (Mt 5, 23-24).

Radikalnost - potpunost

Još je očitija radikalnost Isusova poziva u zahtjevu za potpunim nasljedovanjem njega. To nam zorno pokazuje primjer iz Matejeva evanđelja (Mt 10, 17-22). Riječ je tu o bogatom mladiću koji traži od Isusa savjet - što treba činiti da bi stekao život vječni. Isus ga najprije upućuje na SZ-ne zapovijedi, a zatim stavlja preda nj ključni zahtjev - sve prodati i dati siromasima, a onda slijediti njega, Isusa.

Isus je radikal - traži da sve ostavimo radi njega. On zapravo ističe potrebu da stavimo njega u središte svoga života. Psiholozi govore o potrebi stvaranja ljestvice vrednota u životu čovjeka. Treba znati što je najvažnije u životu, koji su ciljevi najvrjedniji. Isus traži da ta najvažnija vrednota u našem životu bude on. Čak na jednom mjestu zahtijeva da se čovjek potpuno odrekne samoga sebe i ide za njim. Isusov se učenik treba isprazniti, stvoriti u sebi mjesto, središnje mjesto, za Boga. Na neki se način lišava sebe, posebno svoje

volje da bi mogao vršiti volju Očevu. Isus pruža primjer za to u Getsemaniju: *Ali ne moja volja, nego tvoja neka bude* (Lk 22, 42).

Podsjetimo se na već spomenuti odlomak iz Matejeva evanđelja o providnosti. Isus kaže: *Tražite najprije Božje kraljevstvo* (Mt 6, 33). Kraljevstvo je Božje zajedništvo, život s Bogom. Vršeci volju Božju dolazim u zajedništvo s njim.

Jedino Bog može dati život. Stoga ovaj Gospodinov poziv nije iracionalan, nije besmislen, nije neutemeljen. On traži sve od čovjeka, ali mu daje mnogo više zauzvrat. Daje mu smisao, daje mu život u pravom smislu riječi.

Sav ovaj govor ostaje na razini teorije, na razini spoznaje. Znamo što treba učiniti, ali naš život i dalje ostaje na razini prosječnosti. Naš Učitelj ne želi da ostanemo u prosječnosti poput bogatog mladića, koji se tužan udaljio od njega jer nije imao snage sve ostaviti. I njegova je volja bila troma, nepokretna.

Isusov poziv ostaje kakav i jest - radikaln. Radikaln odgovor jedini je ispravn odgovor na Kristov poziv. Radikalnost koju Isus traži izazov je našoj prosječnosti, našem reduciranju, minimaliziranju, našem samozadovoljstvu...

Treba odgovorit odmah, još danas. Inače će naš odnos prema Bogu ostati razapet između danas i sutra, mogućnosti i djelovanja, odluke i čina. Također valja odgovoriti u potpunosti, ništa ne ostavljajući za sebe, ništa ne umanjujući.

Svjesni smo, a i Gospodin je svjestan naše ograničenosti. S druge strane, uočavamo i svoje mogućnosti. Isus također u nama vidi ljude koji mogu, koji su kadri poći za njim. Zato nas i poziva. Odmah ne možemo u potpunosti ostvariti zaokret, obratiti se do kraja. Potrebno nam je obraćenje i obraćanje. Naime, najprije se trebamo odlučiti za Krista, obratiti se njemu, odvažiti se na odgovor danas. No, onda tu odluku treba svaki dan potvrđivati, svaki se dan iznova obraćati, rasti prema punini zajedništva s njim. Potreban je zaokret prema Kristu i rast u ostvarivanju toga zaokreta.

Kristov je radikaln poziv - poziv na rast, na svakodnevni susret sa sobom i s njim. Tek tada možemo iz prosječnosti života ući u puninu života - zajedništvo s Bogom.

Fra Kristian Stipanović